

JUŽNI KRIŽ

TOMICA BAJSIĆ

SADRŽAJ

I.	1
Rio Negro	2
pluća puna zraka	3
nakon što sam spustio telefon	4
u krugovima	5
<i>Što vidiš Robi iz svog mraka</i>	7
u brdima iznad Petropolisa	8
ugrađeno u asfalt Rio de Janeiro	9
40°	10
Tvoje tijelo je jedna ozbiljna i tamna voda	11
1434.	12
H. P.	14
stop pušenju!	16
lukavi brijač	18
Pustinjak kojeg sam poznavao	20
Starac o kojem pišu novine	21
Niteroi	22
čovjek je pao na ulici od crvene kuge	23

II.	24
Himna ubijanju	25
Velika vrata rata	26
Na današnji dan	27
Maigreta nema	29
Kardinal Kuharić na telefonu 9827	31
5:21 poslijepodne	33
posjetilac	34
svaki dan novi dan	35
šest godina čekanja	36
Neprijatelju	37
ranjenik iskušava Boga	39
Titan	42
Kada se lupiš sa sjekirom po nozi dok cijepaš drva	44
apokrifi o Titu	45
New York, Chicago, Hollywood	47
Našli smo se opet svi zajedno	48
San o kukuruzu	50
O beskrajnosti, svemiru i svjetovima	51
Cape Kennedy	59
voda je izbacila Sir Clowdisleya na obalu	61

Vode	63
III.	64
Veslo je prošlo kroz vodu u kovitu crnih ledenih iglica	65
O autoru	66
Impresum	67

I.

Kada sam se rodio, jedan je od propalih

Anđela koji žive u sjeni rekao:

Carlos, idi! Budi gaucho u životu.

Carlos Drummond de Andrade

RIO NEGRO

Na 87. strani Oxfordovog atlasa
našao sam običnom olovkom ucrtanu rutu putovanja

koje sam davno planirao i zaboravio.
Zakrivljena strelica u ušće Amazone i krug oko Belema,

Tocantins, linija preko Rio Pará na Ilha dos Macacos,
Antônio Lemos;

zatim olovka prati rijeku uzvodno:
Parauaquara, Santarem, Terra Santa, Ita-

Piranga, São José, Manaus, Arquipélago de
las Anavilhanas, Tauapeçu, Moura.

I zaokruženo, s malom strelicom
unutar kruga: Rio Negro. Rio Negro.

PLUĆA PUNA ZRAKA

ova brda
crna uspravna
pluća puna zraka

noćni oblaci
crnosivi mliječni
naklonjeni zlu poput Baltika

uzmi ova svjetla
i nebodere i tragove čovjeka
neka ostane samo Krist – svjetionik

u krugu oštih brda
zabijenih u nebo poput ledenjaka
svijet kišnih šuma – kakva avantura!

NAKON ŠTO SAM SPUSTIO TELEFON

vidim te: otvaraš dvostruka vrata
koja vode na terasu i sjediš
u stolici okrenuta borovima
djeca slažu tvrđavu od kocki
na četvrtini deke
kling, dižeš šalicu s kavom

skoro je noć: zvijezde su vani
dječak ti trči u krilo i govori
"volio bih vidjeti što imamo tamo gore"
zajedno čekate da mu se smiri srce
puhnuo je vjetar i misliš o džemperu
taktak, muhe se zabijaju u lampu

U KRUGOVIMA

čovjek hoda mirnije prema noći
koji u svom srcu nosi mnoge ponoći

Edwin Rolfe

katkad mi se čini da živim posuđeno vrijeme
moji prijatelji mrtvi rasuti po grobljima
izbrisani s ploče nijedan nije dohvatio tridesetu
ti ljudi s kojima sam dijelio kruh
spavao u istim bunkerima hodao kroz istu
travu i noć penjao se na tenkovima i padao
licem u zemlju pritisnut mecima i granatama
(o slatka mirna zemljo koja poznaješ naše molitve)
njihovi duhovi sada dolaze u posljednjim glasovima:
ima li još soka? pita jedan koji će poginuti napadajući
čuvaj mi brata kaže drugi koga će ubiti tenk
treći se pokušava sjetiti tko je i odakle dolazi
dok mu se mozak polako gasi (pogođen je u glavu)
što ima tamo? pita četvrti i steže čašu bevande
pogleda uprtog u brda u kojima ga čeka zasjeda
a peti šuti ali njegove oči mogu reći:
smrt.

kojiput mi se čini da sam prekinuo lanac
probudim se u noći bez zraka kroz
otvoreni prozor šumi četrnaest katova
(iz drvenih sanduka penje se miris spaljenog mesa)
Krist Iskupitelj je uvijek svjež rana u crnim oblacima
električne krijesnice jurcaju i proklinju i slave
vrijeme kada su se svinje hranile ljudima
ima dolje jedna kuća koja je prije sto godina bila plava
a sada nema krova i prozori su joj otvorene duplje

iznutra je ruševina ali čudno noću oživi
zaboravljeni balkoni pune se cvijećem i svjetlošću
okrugle crnkinje u turbanima naslanjaju se na
zahrđalu ogradu i mali odjeci njihova razgovora
šapuću da je tristo tisuća ljudi mrtvo na onim poljima
gdje su moje čizme ostale bez đonova
gdje su moje oči potonule u blato svemira a
srce mi je kao željezno uže otkinuto od sidra
prozviždalo kroz zrak u slijepim krugovima:
bez cilja, bez cilja.

* * *

Robertu Majeru

Što vidiš Robi iz svog mraka? Je li to ulica nekog europskog grada puna prolaznika i biciklista i dućana u kojima se peku krumpiri, kineska piletina i hamburgeri ili vidiš drveće kako se pretvara u baklje, bijelu prašinu raznesenih zidova i kratere granata na asfaltu.

Što čuješ Robi iz svog mraka? More kako se penje zlatnom obalom Gambije ili možda helikoptere koji se dižu, zmijsko zviždukanje maljutki, rojeve metaka kako se zabijaju svuda oko tebe i tenkovske kumulativne kako svrdlaju put kroz kuće. Ili je to onaj pravi mrak u kojem nema baš ničega, kao soba u noći s prozorima pokrivenim tako da ne može ući ni trag ni sjećanje na svjetlo?

U BRDIMA IZNAD PETROPOLISA

u brdima iznad Petropolisa nad kišnim šumama
na cesti od crnog asfalta klizavoj od filma limunove prašine
uz stranu sunčevog proplanka na vrhu pored međnog kamena
na rubu ponora koji svuda oko tebe propada u maglene oceane
zaustavi svoj stari okrugli kamion boje neba na kojem piše
kaubojska parola: "Isus, i on je bio kamiondžija"
čekaj dok prestane škripa i izdahne para i postane tiho
zapali cigaretu povuci dim oprezno (zrak je rijedak)

i misli na mrtve, misli na mrtve.

UGRAĐENO U ASFALT RIO DE JANEIRA

- 1) kore od dinja
- 2) atomi sunčeve energije
- 3) popišane novine "O Globo"
- 4) levitirajući zrak
- 5) crna boja u pigmentu
- 6) udari srca
- 7) komprimirani kaučuk i sjećanje
na škunere neobrijanih lupeža

40°

Prelazeći ulicu vidio sam kako je leptir pao negdje između mene i debele crnkinje s rukama punim plastičnih vreća.

Limun žuta, plava i mekano crna:

mislio sam, otkud takve boje na mrtvom leptiru a onda sam pogledao gore u vrhove drveća i granitna brda i oblake i sjetio se da je ovo novi svijet.

TVOJE TIJELO JE JEDNA OZBILJNA I TAMNA VODA

Tvoje tijelo je jedna ozbiljna i tamna voda koja me okružuje i koja će mi u trenutku kada se zatvori iznad mojih očiju i ušiju donijeti dugo čekanu gluhoću i pokretne slike iskrećih planktona.

1434.

s prozora svjetionika u Sagresu
Gil Eannes spušta glavu u mrzle iglice
oceana koji će ga odvesti
daleko iza rta Bojador
do kraja
svijeta.

*do šumske crkve sa zidovima od krede, do kamene izrezbarene
špilje u kojoj po neravnim podovima kaplje moć žrtava i škripi
težina sna lovaca, u plavo uokvirenog vapnenog četverokuta u kojem
se devedesetgodišnje babe u najtamnijem kutu mole drvenim
zašiljenim kopljima hrapavim od crvenih bobica koje su njihovi
preci utrjavali noćima ne znajući za bolji način da provedu vrijeme*

govorim tebi, Gil,
koji si prvi prešao preko ruba
i vidio kako kosa tvojih mornara
postaje sijeda i kako pepeo zaboravljenih
pada s neba -

*male gipsane figure svetaca umotane u toaletni papir i zakopane
noću u stražnjem dijelu dvorišta u zemlju koja nudi život
budućega vijeka jer je laka i prozirna od čistog kisika i vlage i
ovdje je u prašumi od početka svijeta*

koracima jaguara, Gil:
crna brda, crno drveće,
crne indijanske oči na rubu
mutne rijeke,
crna ptica nestaje poput
svjetlosti u smaragdnoj utrobi
ugašenog
vulkana.

(Brazil je otkrio Portugalac Pedro Cabral 22. travnja 1500., ali Gill Eannes je prvi koji je po nalogu Enriquea Navigatora sa svjetionika u Sagresu 1434., oplovio do tada nepremostivi rt Bojador, u visini zapadne obale Sahare, tadašnji "Kraj svijeta" na kartama, i otvorio slobodni put svim ostalim istraživačima "Doba otkrića".)

H. P.

x

Bahia. Zlatousta čeka na plavom prozoru.

Jutros je zapalila svijeću van vjetra

U rupi u pješčanom zidu među

Oštrim bridovima, algama, otplavinama.

Pustila je stručak cvjetova u vodu

(Trik iz Salvadora)

Da vidi hoće li ga more vratiti.

Ali nije.

(Mreža za spavanje na trijemu je prazna, to je njegova mreža.)

Umjesto njega na vrhu vala su došla djeca, dar pjene, male

Crne točke u dugačkom popodnevu. U njihovim dječjim očima

Rebra slomljenih ribarskih čamaca

Postaju rebra nasukanih kitova. Atlantik sijeća

U stablima eukaliptusa.

xx

Kiša. Limeni oblaci lutaju zemljom. Trava uranja u ocean.

Voda se diže preko kotača automobila. Stajem na pola puta.

Red zemljanih koliba u jarku. Ispred kantine bilijarski stol sa

stolicom umjesto jedne noge. Magarac vezan uz stup i

zaboravljen. SEVEN-UP. Svjetlost se prima za vrhove drveća.

Zatvaram prozore. Mašina pušta paru. Kiša odnosi granje i šibljje.

Voda vri. Horizont nestaje. Lava nadire iz skrivenih bunara.

Radio se gasi. Brazil šuti.

Brazil je svijetložuta pukotina u mutnom nebu,

koridor za ptice.

Brazil su njegovi ljudi od crne tinte.

Uskoro, ova će cesta postati rijeka koja će se spojiti s morem,
Voda će se uliti u vodu i razlike će nestati.

xxx

Tvoj mornar je mrtav, Zlatousta.
Vidio sam ga noćas u dva sata ujutro. Stajao je sam
Na palubi broda upravljenog za Argentinu i pio iz boce.
Njegove oči su na crno-bijeloj fotografiji izgledale neprobojno,
Prkos ih je učinio fluorescentnima.
Zadignuo je ovratnik na kaputu, trudio se djelovati opasno
Ali vidjelo se da je blag i plemenit.

U ruci je držao koncem u križ opšiveni crveni
Kvadratić na kojem piše XANGÔ ili nešto slično.
"Gringova macumba", rekao je i nestao.

(in memoriam Hugo Pratt)

STOP PUŠENJU!

Corto nije bio rob duhana.

samo kada bi ga dohvatilo jedno od onih

šugavih

raspoloženja,

kada bi ležao u kadi Esmeraldinog stana u Buenos Airesu čitajući

Leopolda Lugonesa

kada bi se dupli mjesec digao na pola puta između stanice

Martines i San Isidra

kada bi mu Rasputin ukrao malog Gauguina ili napravio neku

drugu psinu

kada bi stajao pokraj groba Pata Finnucana čekajući Banshee i

slušajući vjetar kako šumi u rebrima nasukanih kitova

kada bi se probudio u zimsko jutro pred njemačku invaziju u

društvu Oberona, Morgane i Pucka koji ponekad uzima oblik

vrane

kada bi mu se u san prikrao netko od ljudi-leoparda I rekao:

dobar lov, brate!

kada bi ljenčario na verandi Zlatoustine kuće nad plažom Itapoa

blizu San Salvadora de Bahia

kada bi glasovi koji ga zovu imali jedno ime: Ogun Feraj!

kada bi napustio Kiša u borbi

kada bi pokušao impresionirati nomade Mad Mullaha svojim

poznavanjem Rimbauda

kada bi se rastao od djevojke s kojom je cijelu večer plesao

tango na balu Vojske Spasa

kada bi sreo svog dvojnika (što uvijek znači lošu sreću, govorila

je njegova majka, Nina Gibraltarska)

kada bi netko rekao: Varšava!

kada bi se probudio u noći iznenada znajući broj svojih dana i

oštru travu španjolske visoravni koja će ga sliti u more

nepoznatih mrtvih

kada bi netko rekao: mornaru, na čijoj si strani?
kada bi netko rekao: Corto Maltese, prijatelju, vidio sam đavola
i prestrašio se
kada bi s palube amazonskog parobroda osjetio kišu kako se
diže s tla
i pumpa život u vlakna mirisnih listova

zapalio bi jednu od onih tankih brazilskih cigara kakve se inače
puše samo u Brazilu ili u New Orleansu.

LUKAVI BRIJAČ

Išao sam na šišanje kod jednog –
kod brijača kod kojeg još nikada nisam bio
i prije nego sam sjeo u stolicu
rekao sam mu gledajući ga ravno u oči:
neću jednu od onih
modernih frizura.
Nikako,
rekao je uvrijeđeno, ja ne bih nikada, ja
šišam na stari dobri način.
Dok me je šišao, činilo mi se dobro –
gledao sam se u ogledalo
i činilo mi se da vidim Simona
Bolivara
kako prelazi prijevoj
gore u kamenim vrhovima,
jaši u smrt
(El Liberador)
omotan dekom – žaren groznicom,
pao je na 45 kila ali
ne odustaje.
Iza njega sedam mula nosi kovčege
sa sedamdeset odlikovanja,
pored njega jašu pukovnik
Wilson i šaka odanih
desperadosa, dripaca i najamnika;
iznad njih vječni snjegovi Anda i žuti zvončići,
a dolje u dubini pašnjaci u kojima se
čovjek može utopiti.

Ali kada sam izišao vidio sam da na
staklu brijačnice piše:
“MODERNE FRIZURE”

i stvarno, gledajući svoj odraz u staklu
shvatio sam da me je stari magarac prevario,
što me je ozlojedilo.

PUSTINJAK KOJEG SAM POZNAVAO

Poljak je promijenio lice.

Skinuo je s prstiju otiske koji bi ga mogli odati.

Varšava? Samo jednom je poslao razglednicu sa

Slikom Cabralovovog križa.

“Ptice jedu crve”, pisalo je. “Crvi jedu ljude.

Slušam kišu kako pada.”

Odrezao je komad šume i obale i pustio pet glatkih,

Krvoločnih pasa da cirkuliraju kroz žicu, kroz

Dane i noći.

Napravio je kuću visoko iznad zemlje u čvoru drveta,

Da mu san bude siguran od uljeza.

Svako jutro dalekozorom vreba naplavine koje donosi more.

Sagradio je hangare kroz koje propuh tjera najlonske zavjese.

U njima suši drvo i izrađuje visoke prepletene skulpture.

Predmeti koje spoji ne mogu se rastaliti.

Njegovi alati su vatra, motorna pila i sjekira.

Poljak jede bobice koje rastu u njegovoj šumi.

Kada se umori on sebi u deblu izdjela sjedište duboko i

kompleksno poput indijanskog prijestolja.

Dvadeset godina.

Ako mu kažeš: “frižider!” njegovo plastično oko

Za trenutak zatreperi.

Pa ipak, ne može se vidjeti Poljska osim u tvrdoj strukturi

Njegovih obrva.

STARAC O KOJEM PIŠU NOVINE

Jučer za ručkom pričali ste o onom starcu o kojem pišu novine. Pričali ste o njemu iako ga ne poznajete. Vi ste se svađali, djeca su vrištala, pas je skočio na stol i prevrnuo salatu, služavka se skamenila, prozori su buknuli crnim ledenim oblacima a ja sam šutio.

Ali ja ga poznajem.

Taj starac o kojem je riječ živi u stanu zaključanom

S tri brave za koje nema ključa i uglavnom sjedi u kuhinji

Za plastičnim stolom na kojem drži ventilator koji buči poput

Helikopterske elise i krletku za njemu nepoznate ptice.

Hoda polako u potkošulji i tregerima jer njegova žena dobro

Kuha i brine se za njega i on je zadnjih godina nakupio težine.

Ali kada bih ga morao opisati jednom riječju,

Rekao bih da je beskompromisan.

Beskompromisan. On uzima špil od 52 karte i s prvih

20 karata složi deset kućica na koje nastavlja sedam

Vodoravnih pa slaže drugi red od 12 karata na koji idu

3 polegnute karte i tako sve do vrha.

Njegove kuće od karata su čvršće od vodovodnih tornjeva.

On poznaje stvari i ne boji se i zna da sve pada u vodu

Ako jednu kartu namjesti za milimetar pod krivim uglom.

Zato njegove ruke nikada ne drhte.

Pričao sam mu o ratu koji je bio kod nas a on nije rekao ništa.

Uzeo je jedan kokosov orah i obuhvatio ga svojom velikom

Rukom mehaničara i isjekao mačetom u nekoliko brzih

I preciznih pokreta.

Beskompromisan, on uzima na sebe grijehe svijeta.

NITEROI

Niteroi. Bijeli Volks-
wagen. Lokva krvi na mostu.
Željezni rub odbojnika, puknuta lubanja.
Automobili zaobilaze mjesto nesreće. Iznenadna
Smrt mršavog u košulji kratkih rukava.
Udar sunca, nedostatak kisika? Kumulativni
Zrak. Potisak vrućine isparuje vodu pod mostom.
Ponor se produbljuje.
"S ove visine površina mora postaje tvrda poput betona."
Mrlje ulja, zrnca asfalta, staklo?
Nisam vidio staklo na cesti. Zaobilazim
Smrt. Ulijevo za pet metara pa natrag u traku.
Lokva krvi. Lokva svijetlocrvene krvi,
Koja se miče i živi.

ČOVJEK KOJI JE PAO NA ULICI OD CRVENE KUGE

Ivana! sagradit ću ti kuću od pigmentiranog brazilskog drva
(to je drvo koje ne gubi borbu s vremenom)
kuću bez tvrdih kutova u jednoj staroj luci iz doba zlatne
groznice (u potrazi za zlatom sve je dozvoljeno)
to je mala kolonijalna luka s tri crkve:
jedna je crkva crnih robova, druga slobodnih mulata a treća je
crkva bijelih zemljoposjednika -
ime te luke je Paratí!
ulazna vrata će biti takva da kroz njih ne prolazi prošlost
zidovi će biti obloženi knjigama: samo vrijednim knjigama, tisućama knjiga
bit će to knjige Melvillea, Conrada, Stevensona i ostalih okorjelih pustolova
sagradit ću ti kuću od drva kojeg ne može izgristi sol i otvrdnuti sunce

to će biti kuća s dugačkim istočnim prozorima
koji će se otvarati na brda i šume i parni vlak koji vodi rudnicima
a sa zapadne strane durbinom ćeš vidjeti francusku utvrdu
napravljenju za obranu od pirata i prolaz kojim se ide između otoka
jest ćemo velike ribe ulovljene u moru - jedan na jedan.
tvoj život će biti lak!
toliko lak da će ti oči postati bistri smaragdi koji umjesto
šumskih jagoda rastu pod humusom Mato Grossa
da, prozori će uvijek biti otvoreni i zastori će putovati
hodnicima
bijeli poput haljina starih bahianki koje šapuću: candomble.
a u stropu ću probiti staklenu rupu i djeca će sanjati duboke
snove pod tim južnim križem.

II.

Vrag je za klavijaturama

Blaise Cendrars

HIMNA UBIJANJU

čuje se himna ubijanju
himna olovnim mecima
što prolaze kroz čovjeka kao
anđeli kroz pleksuse svetaca
ili brzih vlakova
kroz tunele Atlantika
poput čavala kroz mokre
daske na 37. katu nebodera
ili poput kurvinog osmijeha
što grize
srce

VELIKA VRATA RATA

Davoru Sefiću

Vozili smo 2000 km preko Europe
u "Golden boyu", starom Robijevom Kadettu.

Nas trojica,
pili smo, pušili i slušali radio,
duge strijele sunca na
mokroj cesti. Kilometri padaju

i noć se diže, stajemo samo
da se zamijenimo za volanom i idemo dalje.

Pijemo, pušimo i slušamo radio i
tako postaje dan. Nebo se širi.

Ti govoriš:

"40 godina, bar toliko, to je dovoljno dug život,
i ne treba mi više."

A nedugo zatim tenkovska granata kod Dubrovnika
odnijet će te u atmosferu, živio si 23 godine,
ne 40.

Prije sedam godina,
vozili smo bez stajanja 2000 km preko Europe
sve do četničke barikade na Plitvicama.

Bio je Uskrs i

ušli smo ravno na velika vrata rata.

Na jedinoj tvojoj fotografiji u uniformi
imaš začuđen pogled, kao da vidiš ispred.
Na zidu iza tebe je nekakva bijela svjetlost, koja
dolazi od Duha, i sveprisutna je.

NA DANAŠNJI DAN

Noć prije ove
probudio sam se u tri ujutro
u tišini
pod prozorom s granama
omotanim ledom i sve
je bilo osvjetljeno
onim unutarnjim sjajem
koji nam kaže da je sve u redu,
da smo zauvijek.

A u zoru 11. 8. 1995. na Baniji
na nekom brdu u zaseoku od četiri
kuće i sedam grobova
spavali smo nas nekoliko
u čizmama i uniformama
preko kreveta neke kolibe
ruka na pušci, sedam
dana šume i hoda i prljavštine i ulja
od tenkova; mrtvi umorni -

skočio sam iz sna
iznenada, bez nekog razloga. Stražar
u okviru prozora - prva jutarnja vatra,
tišina i tri slabašna signala na tranzistoru
koji je netko sinoć zaboravio ugasiti:
"na današnji dan prije osam godina..."

i sjetio sam se davno
kako su oči mog oca
svjetlile u mraku jedne od zadnjih noći
prije nego je umro.

Budan, dok su metastaze

putovale rovale izvlačeći mu život
van –
on mi je govorio dugo
u noć na svoj tihi
blagi način.

MAIGRETA NEMA

njegova sjena širokih
ramena u crnom kaputu
neće više lutati sivim
zidovima lakša
od zraka
njegovo oko
od kamena
neće vjerovati u ljude
kroz gusti dim u baru Picratt
njegovo vrijeme je prošlo
on više neće jesti kamenice
za četvrtastim stolovima Bretanje
i misliti o stvarima
ntiko mu neće postavljati zamke
pojeo je sve sendviče i
popio sav grog
on više neće cijelu noć stajati pred
kartom Pariza s malim crvenim lampicama
u prefekturi na Quai des Orfevres
trudeći se uhvatiti
otkucaje srca dječaka
koji negdje tamo vani
razbija policijske kutije
dok bježi za svoj život
zaključanim ulicama
grada
Maigreta nema
gospođa Maigret neće više očekivati
njegov teški korak na
stepenicama

(Inspektor Maigret je bio glavni lik nekada iznimno popularnih romana Georges Simenona.)

KARDINAL KUHARIĆ NA TELEFONU 9827

Badnja večer je
i banda pijanaca degustira šipone i
silvance u ilegalnoj vinariji na groblju
pune se plastične i staklene flaše svih dimenzija
i auti se zalijeću preko rubova ulica
večeras kada šume staklene kosti staraca
u crkvi je propuh jer netko je ostavio
vrata otvorena
babe se opravdano ljute
broji se tko je zapalio više lampica
i ja bih isto da sam star
palio lampice i pravio se
lud
govori se da je ta predblagdanska
potrošačka groznica
uvezena s materijalističkog zapada
i da se gubi smisao
onog svetog dana kada se riječ utjelovila
a meni se čini da je najgore prošla perad
koja je redom ostala bez glava
prije šest godina hranili su nas
pečenim volovima
a sada nam spremaju masovni spektakl
s besplatnim kobasicama i
estradnim zvijezdama
i Tito nas je hranio
svinjskom glavom koju je
ukrao s tavana
i od toga nas je dugo
bolio trbuh
počinje padati snijeg i ja sam isto
pijan kao i drugi čestiti

Hrvati
naš put u budućnost je
nacionalhumanizam
mrtva
priroda sa svinjskom glavom
faraon
duboko diše u spokoju
svoje zimske palače
razmatra možda opet neku osvetu
a kardinal Kuharić je na telefonu 9827
samo snimljena božićna poruka -
ne odgovara na pitanja.

5:21 POSLIJEPODNE

Linija oblaka crveno-armijskih konjanika u jurišu zapada za zvjezdarnicom koja pripada
Sjemeništu i na kojoj nijednom u 28 godina nisam vidio čovjeka kako hoda.

U orahovim granama tišina.

Ptice nestaju u zraku. Ulicom

Prolaze auti. Na nebu mjesec, a

Još uvijek je dan.

I vrijeme je proljetno a nije proljeće.

Bijes u trbuhu, tjeskoba zbog stvari koje sam učinio

I nisam učinio

- došlo mi je iznenada: snaga

Dolazi iznutra,

sve je u našim rukama!

POSJETILAC

Nakon što su mu na visini
od 15.000 stopa
popucale cijevi grijanja
i pluća mu se napunila
ledenim iglicama
a metalni lončić u kojem je držao kavu
prevrnuo preko komandne ploče
i plamen iznenada
zahvatio lijevo krilo i letjelica se
u kovitu stropoštala u močvaru
istočno od Yse
nakon što su mu konopci
od padobrana skoro presjekli vrat
i nakon što je
u slijepom bijesu
pustošio kroz šikaru i glib sve do
obale Yse
gdje su ga cijelu noć čekali
okupljeni oko velike lomače
sjeo je
na drveni tronožac
i nekoliko minuta se odmarao
črčkajući štapom po pijesku:

“mislim da je ova zima 96/97
pogubna,”
rekao je vrag okupljenima,
“u drvenim kaputima
tonemo
nečujni
rižinim jezerom,
ova zima je pogubna za nas”

SVAKI DAN NOVI DAN

u šumi gorkih plodova
plastično-metalnih malih smrti
prvo sunce je kocka
par-nepar
jedan od nas neće se vratiti

svaki kraj novi početak
budim se u postojanim zidovima
prvo sunce je muha koja traži kutove
iznova upoznajem mirna lica naše djece

- ali moja ljubav je otrovna
ti hodaš u sjenama prašine
na sebi носиš čestice propadajućeg mora
lovim te
kao hobotnica crnom pjenom koja zatvara dan

ŠEST GODINA ČEKANJA

Koliko već noći za redom
Liježeš u krevet pod rubom zvona
Pritisnuta kubicima stvari
Koje su nas odijelile od života
I glava ti pada na madrac
Udarcem sidra u nespokojno dno.
Tri tisuće noći, petsto,
Tisuću?

Dvije tisuće i više.

NEPRIJATELJU

Gledajući te kako umireš vidio sam kako u duši postaješ dijete koje si nekada davno bio.
Čudesna promjena: ta vučja kosa i mršavost, šinjel težak dimom i šumskom plijesni,
beznadnost, upalost, hrapavost;
sjećanje na neki žuti stojadin parkiran pred željezom,
sve izbrisano:

ostalo je samo teško disanje u boli. Saginjem se i gledam koliko te metaka pogodilo. Pet,
petnaest? Meci su iskrzali asfalt svuda uokolo, razigrane vražje krijesnice, olovni vilenjaci.
(Ovo je moj pogodak, ta rupa u vratu koja te zauvijek odrezala od života.)
Oči ti žare u mraku:

vakuum; kuca na tvoja pluća – nestaješ...
gledam ti dokumente i po tome kako su složeni izgleda da si se mislio predati, ali strah te
svladao i bacio si bombu na našeg stražara. Ili si možda napao misleći na čast, u samoći
lutajući šumom danima, prezirući kukavne drugove koji su pobjegli. Htio si im pokazati da si
herojskog kova, britva, vuk.
Alkoholni su to spojevi:

čini mi se ipak da si bio nikakav vojnik, samo zloduh i gad – nosio si kamu s izrezbarenom
drškom od orahovine ponosan na krv zaklanih, a u smrtnom času plačeš glasom djeteta.
Ujutro izlazim po magli i kiši i kopam ti grob. I zemlja se lijepi:

izmjerio sam ti dužinu drškom lopate, ali izgleda da sam pogriješio, noge ti vire za pola
metra. Raka se puni vodom.

Tri rezervista u ribičkim šeširima izviruju iz grmlja, cijelu noć su pišali i povraćali, zatečeni
smrću. Još nisu bili na sprovodima ovakve vrste, zgroženi vire kroz lišće dok te pokušavam
ugurati u rupu.

Aleluja, magarci:

smrt je uvijek ista, najveća od svih nezgoda bez obzira na kut gledanja. Stanite zajedno s
nama na tenk i jurnut ćemo uzbrdo nezaustavljivi, pod našim će gusjenicama skvičati svinje i
vrući zrak ventilatora će nam topiti čizme. Pucat ćemo po krovovima s kojih nam zli ljudi
spremaju zasjede, tu i tamo zapalit ćemo neku vatru:

spaliti ovaj svijet koji smo naslijedili.

RANJENIK ISKUŠAVA BOGA

lutao sam šumom neprijateljskog kraljevstva
i naletio na žicu skrivenu u travi
pješadijska rasprskavajuća odskočna mina PROM2
u djeliću sekunde pred eksploziju
očekivao sam od Boga da me zaobiđe ta čaša
kada me detonacija izbacila u zrak vidio sam komade
željeza komade moje odore komade mog mesa kako hvataju
orbitu / pijesak zvijezde porculan četiri kuta vjetra tartan
žilete led / Josepha Conrada kako prosi Freyu djevojku sa
Sedam otoka / moje neprijatelje mačke kako krađu kisik
planete i ruju po smeću / sve svjetionike u plamenu
od Novih Hebrida do Obale papra / predsjednika Zimbabwea
Canaana Bananu kako sluša Njemački radio / tisuću
prepariranih ribljih glava koje prorokuju stranim jezicima /
Amadeusa Mozarta kako slaže aviončiće od novina -
nikada nisam volio Mozarta i to me bacilo dolje na zemlju
a zbor bečkih dječaka je zapjevao:
"vrč ide na vodu dok se ne razbije
vrč ide na vodu dok se ne razbije"

Bože, daj da me zaobiđe ta čaša molio sam
u bolničkim kolima
daj da živim još malo bar kojih 100 godina
ne želim umrijeti sada kada je došlo naše vrijeme
htio sam da moja odlikovanja blistaju poput petrolejskih
platformi koje osvjetljavaju noćne letove preko Atlantika
i da moja karizma veterana bude električna
pusti da mi limuzina klizi kroz narod kao što je Moby Dick
klizio pred očima bespomoćnog kapetana Ahaba
nikada nisam rekao da ne želim prodati dušu
samo sam licitirao cijenu
daj da budem pozvan na prijam kod predsjednika

toliko je jela koja nisam probao
toliko ima ljudi na zemlji čiju sudbinu nisam
uzeo u svoje ruke
želim otimati i držati lekcije pokradenima
želim lagati i smijati se prevarenima
želim svoje mjesto u arci kako bih mogao
gledati poplavu s koktelom u ruci
jer bolje je podmetati požare nego biti spaljen
bolje je ponižavati nego biti ponižen
zato stavimo karte na stol – život je samo jedan
daj mi sto kurvi ljudožderki s Bornea
daj mi da se kupam u pročišćujućim vodama mladosti
daj mi snagu da zauvijek trajem poput nevidljivog
otrova u krvnim žilama ljudi

daj mi neke njihove dijelove kičme ruke oči mozgove srca bubrege
moje su ruke kipara žedne rada
osmjehnut ću vam se, zelena Hrvatska polja,
osmjehom žeteoca

a pred vratima bolnice mačke ruju po smeću
skovale su zavjeru da ukradu sav kisik planeta
željezni utori na fasadi su prazni
tu su 50 godina visjele tri zastave
jedna za proždrljivost druga za pohlepu
treća za kukavnost
umjesto njih digli smo našu zastavu od tri boje
crvenu za krv kristovu mineralnu
krv naših poginulih zaštićenu podzemnu krv koja kipi
bijelu za nadu da se borimo za bolju civilizaciju
plavu za drsku pustolovinu, prijateljstvo čvrsto poput
onih prekomorskih telegrafskih kablova na koje ponekad
naiđu ribari kada im mreže zalutaju dosta duboko
ali mačke su došle noću i izvele podli trik
crvena boja opet stoji za proždrljivost bijela
za pohlepu plava za kukavnost

zato prijatelji, jedno je izvjesno,
i na vratima drugog svijeta one su čuvari
te iste mačke, lukave mačke koje se ponekad
preoblače u političare, mačke koje i dalje
kopaju po smeću i kuju zavjeru da ukradu
kisik planeta

TITAN

ponoć u Zagrebu
na radiju neka djevojka iz sljedbe
izvjesnog Ši Či Mana
na sav glas slavi svog gurua
izgleda da je taj Ši Či Man momak od iznenađenja
članovi obitelji su ga zvali Titan još u djetinjstvu
sve što bi poduzeo poprimalo je divovske razmjere
njegova zadnja akcija za postizanje globalnog mira
zove se "Sedam milijuna ptica"
preko šest godina crtao ih je na papirima raznih veličina
u početku je bilo najteže –
prve godine ih je nacrtao samo tristo tisuća
a zadnji milijun je završio za šest dana
(nismo mogli vjerovati kada nam je to rekao, kaže
djevojka, prošlo je samo šest dana od kada smo svi zajedno
proslavili šesti milijun)
u prosjeku je crtao 1.350.000 komada godišnje
raznih formata
od velikih zidnih murala pa sve do sićušnih ptičica
na jednom papiru izbrojano je čak 8643 komada
A TKO BROJI PTICE? pita voditeljica
o imamo posebnu ekipu zaduženu za brojanje ptica
ZAŠTO BAŠ SEDAM MILIJUNA PTICA?
u početku ih je trebalo biti šest, ali
jednog dana dok smo ručali ustala je jedna od djevojaka
I rekla: učitelju, sanjala sam noćas da ste nacrtali
sedam milijuna ptica
PRIPREMA LI NOVU AKCIJU?
za sada još ne znamo ništa osim
da neće biti price to nam je rekao
inače on se bavi i sportom
trči i igra tenis i skače u vis (ili u dalj)

diže teret od 3,2 tone i lijevom i desnom rukom
jednom je dignuo 2000 pojedinaca
među kojima je bio velik broj nobelovaca i predsjednika
iako je Indijac piše na engleskom birajući
riječi koje ni Englezi ne poznaju
napisao je 1200 knjiga i ispjevao
preko milijun pjesama
naslikao je 150.000 slika u akriliku
i vodenim bojama on
nikada ne spava odmor je za njega
samo promjena aktivnosti

KADA SE LUPIŠ SJEKIROM PO NOZI DOK CIJEPAŠ DRVA

onda ne misliš na poeziju
ili na velika djela
ili na politiku
ne prkosiš Bogu
malen si kao zrno graška
dok čekaš da bol
prestane.

Kada te izbuše geleri
od minobacačke granate
onda ne razmišljaš o dojmu
koji ostavljaš na žene
ili o nacionalnoj himni
zavučeš se pod kamen
i čekaš da bol prestane.

Kada se za tobom zatvore
vrata istražnog zatvora
onda misliš o slobodi.

APOKRIFI O TITU

Tito glode svinjsku glavu na tavanu
jednim okom vreba ulicu da ga roditelji ne uhvate
baš me briga / misli / pobjeći ću biciklom

Tito ilegalno u bečkom tramvaju
obukao je svoje najbolje sivo odijelo
misli: što sam ja gori od tih studenata?

Tito je Walter / John Smith / Fantomas / Caspar
Hauser / Howard Hughes / Tito je alias / alias je Tito
koliko imam imena / divi se Tito sam sebi

Tito jaši Romanijom
iza njega starina Nazor posrće kroz snijeg
Vladimire Vladimire / misli Tito dobrohotno

Tito maše okupljenoj djeci iz Mercedes
crvene marame im vezane kao omčice oko vrata / i sunce
će se jednom ugasiti / misli Tito filozofski

Tito je elegantan u smrti
spisak neutješnih po abecednom redu:
akrobati u cirkusu / činovnici / djelatnici
Instituta za historiju radničkog pokreta /
engleska kraljica / filmski radnici / hipiji /
Ilich Ramirez Sanchez a.k.a. Carlos / krojači /
kubanska industrija cigara / lijepe žene /
ljudi koji nose brkove / medvjedi nosorozi lavovi /
nastavnici u osnovnim školama / nogometaši /
oficiri iz vatrogasnih domova / odlični učenici /
operni pjevači / povijesne ličnosti / predsjednici
ribičkih društava / prodavači kukuruza na radnom
mjestu broj. 7 / pankeri / rezervni milicioneri /
Sai Baba / šahisti / šefovi kućnih savjeta /

umirovljeni stariji vodnici / zeleni

Tito se pojavio u balonu iznad istočne Afrike
spušta dalekozor na krdo zebri
prugasti đavli / misli Tito / svi su isti

Tito kaže NE Staljinu a Staljin
njemu baš me briga / ko te jebe
umiješ li računati?
imam ih dvadesetjednu tisuću osamstopedesetšest
umravljenih u lišće Katynske šume / imam ih tristo tisuća
zakopanih krišom
imam ih deset milijuna likvidiranih likvidacijama
imam sve njihove papire / fotografije njihove djece / pisma puna
neopravdanog optimizma / njihove olovke / sitan novac
imam ih sve čitko provedene kroz knjige

NEW YORK, CHICAGO, HOLLYWOOD

držim u ruci crno-bijelu fotografiju
20×26 Louis Armstrong svira trubu
datira iz vremena kada je moj otac
bio na njegovom koncertu u Zagrebu
držim fotografiju pod lampom
da provjerim autentičnost potpisa
"Best Wishes" piše crnim flomasterom,
"Louis Armstrong"
a ispod fotografije u kutu
Associated Booking Corp. Joe Glaser,
President, New York, Chicago, Hollywood
tko bi rekao?
pod lampom je malo zrcalo
i po sobi se reflektiraju bijele sjene,
zimsko svjetlo prošlog vremena,
ravno iz fotografije, blistavi ledenjaci,
ne miruju

NAŠLI SMO SE OPET SVI ZAJEDNO

Iz duhana, iz kave, iz vina
pojavljuju se u rubu noći
kao oni glasovi koje čuješ pjevati negdje
daleko niz ulicu, koju pjesmu,
ne možeš razaznati

Julio Cortazar, Los amigos

u snu mi je došlo da smo se našli opet svi
zajedno za dugačkim drvenim stolom postavljenim negdje
u pustoši u planini
za bijelim drvenim stolom s kariranim stolnjakom crvenih šara
oko nas visoravan, visoka trava. sjedimo tihi

koncentrirani na prozirne limunove cvjetove
koji lebde muklim svibanjskim nebom
padaju
u čaše iz kojih pijemo hvataju se za blato naših uniformi i klize
niz led našeg oružja nestaju u travi
oštrih sunčevih bridova prepletenoj oko naših čizama starih
nekoliko tisuća godina. neki od nas
piju čisto ja miješam vino s radenskom nabijenom mineralima
kvarcnim kristalima hućećim vodopadima

neki u vino dolijevaju običnu vodu na stolu je vrč koji se puni
na bunaru vodom bistrom poput
zraka koji nas okružuje kroz čiju prazninu vidim raspukline
u snijegovima
koji se tope na najudaljenijim vrhovima crnih staklenih
planina. gledajući odavde
sasvim je očito da je zemlja okrugla. slani vjetar
koji se noću digao s mora šulja se plošno površinama

nevidljivim labirintima
s namjerom da iznenadi njemačkog ovčara
graničara neprijateljske patrole zaspalog u sjeni
jedinog drva na visoravni
(nikome od nas nije previše stalo do pasa)

palim cigaretu šibicu bacam u travu duhan mi ulazi u pluća
snagom koja muti vid.

sjedimo bez riječi pod nogama nam negdje
duboko pod zemljom
ključa lava budućih vulkana – tlo se rodilo
nakon što se zarobljeno snijegom prekriveno cijele zime
prevrtalo crpilo iz mrtvih organizama
obnavljalo probijalo korijenje – zgrušavalo i širilo,
stvaralo izdanke gorkih boja.

sjedimo spokojno gledajući kako rastu plodovi planinskog limuna.
hrana na stolu je skromna kao što je uvijek bila:
nekoliko kruhova, trideset tvrdokuhanih jaja. tu su i mape
(zemljopisne karte nekih drugih područja) plus sedam

motorolinskih radio uređaja pet-šest prvih zavoja četiri
češke zbrojovke 9mm tri jurišne argentinske puške jedan ultimax 5.56
dva heckler & koch kratka automata pet izraelskih uzija s prigušivačima
tri ruska rpg 7 bacača raketa dva coltova višecijevna bacača granata
nitroglicerinskog punjenja 40 mm i dvadeset i nekoliko ručnih bombi.
jedan polu-automatski snajper pet kila plastičnog eksploziva par elektronskih
upaljača tri noćna ic vizira dva dnevna dalekozora + sedam vojnih busola.

SAN O KUKURUZU

djeci žrtvama rata

Trčim kroz polje kukuruza, kroz predvečerje, dok sunce postaje mjesec. Nebo je nisko i ovalno, stisnuto uz tlo. Svjetlost zrači iz listova kukuruza, prozirnih i vodenih. Zeleno postaje žuto. Primjećujem da sam malen, kukuruz je toliko viši od mene.

Polje je beskrajno.

Odjednom, sudaram se s tragovima prolaska onog koji me traži. Zastajem. Za trenutak, ne čujem ništa osim svog disanja. Možda, kada bih prislonio uho uz tlo, čuo bih tutanj njegovih koraka. Stabljike kukuruza ovdje su slomljene u mržnji, zgažene. On trči naslijepo, za njim ostaje hodnik težak od praznine. Brzina kojom se kreće višestruko je veća od moje. Tragovi njegova prolaska odaju narav demona.

Potrebno mi je sve više zraka. Dok sam to mogao, disao sam na nos. Sada dišem na usta, duboko udahnem i izdahnem svakih deset koraka. Još malo pa će to biti svakih pet koraka, pa dva ...

Bitno je kontrolirati ritam disanja.

Trčanje mi daje hrabrost. I način na koji se kukuruz povija poda mnom daje mi hrabrost. Vratit ću se malo unatrag i krenuti drugim putem, da zavaram trag. Kada padne noć, zavući ću se pod kukuruz da bih prikupio snagu za jutro, za trčanje. Zaključat ću svoj strah u sobu bez prozora. Pustit ću nadu da gori u mraku, da mi osvijetli san. I on će mirovati noću, ali neće spavati. Bijes će ga držati budnim, otupjeti mu čula. Ujutro, oštar zrak zamutiti će mu vid. I dok svjetlost tamni osjećam krv kako kipi u žilama mog progonitelja kao daleki šapat u polju kukuruza. Pred očima mi lebdi prijetnja potpunog uništenja koje je obilježilo njegov prolazak, nije mi potrebno vidjeti mu lice da bih znao da je nepoznati koji me progoni onaj isti čovjek čija je sjena prošla kroz zidove u jednoj noći bez zvijezda, u noći u kojoj sam ostao sam. Trčat ću ujutro kao nikada u životu. Crna kuća je već daleko iza mene, trebala bi biti. Imam sada ono što nisam nikada imao, slobodu izbora. Mogu iznenada okrenuti na istok, ili na jug, ili nastaviti na zapad. Sve dok trčim moja sudbina je u mojim rukama. Samo ne smijem stati.

O BESKRAJNOSTI, SVEMIRU I SVJETOVIMA

Rim, 8. veljače 1600.

Ulazi Belarmin: ostali kardinali, časni suci inkvizitori, trebaju stići svakog časa. Trebao bih smisliti što ću reći u trenutku izricanja osude, ostalo je još malo vremena. Ne uvrede. Na njih su već navikli, trebalo bi to biti nešto što će ih uplašiti... ne mogu se dosjetiti, već sam i umoran od tih stvari. Stalno mi pred oči izlazi Flavija i trenutak kada sam je prvi puta vidio, onog jutra prije osam godina, u Veneciji, u Savolinijevoj pekari. Nisam je primijetio dok se nije nasmijala nečemu što sam rekao. Nije ni čudo, izgledala je sasvim obično, čak nelijepo; njeno malo tijelo potonulo pod teškom pregačom, put blijeda pod koprenom brašna. Tek kada se nasmijala, neka čudesna svjetlost obasjala je njeno lice. Shvatio sam da se ispod pregače krije blago. Neki ljudi vole obimne proporcije kod žena – ne ja! Što se mene tiče: vitko tijelo, mala obla guzica i male tvrde oble cice kakve ima Flavija...

Cijelo to jutro je bilo čudno. Prvo, hodajući ulicom prema pekari naišao sam na luđaka. Ljudi su pored njega prolazili žurno, trudili su se ne obraćati pažnju. Bio je to neupadljiv čovjek, mršav. Glavu je držao malu pognutu, uglasti smiješak mu je iskrivljavao usta. Lice podbuhlo; prorijeđena, neuredna kosa je stršila u zrak. Oči je imao grozničave, označene podočnjacima. Stajao je na sredini ulice i velikom brzinom izgovarao nerazumljive riječi. Pomislio sam prvo da govori nekoj određenoj osobi, ali sam ubrzo uvidio da priča sebi samom. Vidjelo se da je to istinski luđak. Stao sam u stranu da ga bolje pogledam. Pokušao sam na njemu primijeniti Garzonijevu podjelu luđaka na šaljivdije, mjesečare i pokvarenjake. Činilo mi se da pripada u sve tri kategorije Garzonijeve tablice, imao je osmijeh šaljivdije, oči pokvarenjaka i pokrete mjesečara. Podsjećao me i u najmanje detalje na lik lude s Veroneseove slike "Tajna večera" koja stoji u crkvi svetog Ivana i Pavla. Ustvari, ta slika se sada zove "Gozba u Levijevom domu". Veronese je bio prisiljen promijeniti joj ime nakon istrage Inkvizicije, tako mi je bar pričao Girolamo. Da, Veronese je isto bio suđen od crkve, ali on se izvukao, lupež.

Inkviziciju je naročito zanimala uloga sporednih likova koji se pojavljuju na platnu uz Gospoda i apostole. Išlo je ovako, ako se dobro sjećam: što predstavlja figura čovjeka kojem krvvari nos, pitali su inkvizitori Veronesea, na što je on odgovorio da je htio predstaviti slugu kojem nos krvvari zbog neke nezgode. A što predstavlja naoružani čovjek u odijelu po njemačkoj modi i s helebardom u ruci?

Izgledalo mi je da gospodar kuće koji je toliko bogat i poznat treba imati takve slugе, rekao je Veronese.

A onaj čovjek obučен kao dvorska budala, s papagajem na ruci, zašto ste njega naslikali? A tko je onaj što sjedi do svetog Petra i vilicom čačka zube? Što vi vjerujete da se stvarno događalo na toj večeri?

Vjerujem da je tamo bio Krist s apostolima, ali ako mi ostane na slici još mjesta, ja dodajem i druge likove koje sam izmislim, a ova je slika bila jako velika, rekao je Veronese.

Da li vam je netko naručio da naslikate na toj slici Nijemce, budale i slične stvari, pitali su ga. Zna li vi da je u Njemačkoj, i drugim mjestima zaraženim herezom, običaj da pomoću raznih slika punih skarednosti, i mnogih takvih izmišljotina, ruže i omalovažavaju svetu Katoličku crkvu, i da opakim učenjem poučavaju glupane i neznalice?

I da li vam onda izgleda prikladno da na Tajnoj večeri našeg Gospodina sudjeluju budale, pijanci, psi, Nijemci, patuljci i slične skarednosti?

Ne, gospodo, to je zaista zlo... odgovorio je Veronese...

Ludaк me nije primjećivao iako sam već neko vrijeme stajao odmah do njega. I dalje je sipao bujicu nerazumljivih riječi, gledajući pritom u pod. Prišao sam mu sasvim blizu, bili smo glava do glave.

“Reci, kakav je to osjećaj, biti lud?” pitao sam ga tiho, da me samo on čuje.

Zašutio je. Iznenaden, digao je pogled. Groznice je nestalo, i osmijeha – ostale su samo bore umora oko očiju.

“Teško,” odgovorio je, “ponekad, ponestane mi nadahnuća. Onda se vratim kući. Sjedim u sobi, u mraku, s vrčem mlijeka na stolu. Slušam svoju bijesnu ženu kako nabija na vrata.

Traži od mene da radim, izdržavam djecu: ja sam bravar po zanimanju. Sjedim u sobi, zaključan, i čekam da mi se vrati ludilo. Da joj se mogu usprotiviti.”

Dao sam mu srebrnjak, za iskrenost.

* * *

Flavija je bila pravi vrag u ljubavi. Ispočetka se pravila nevješta, ali kasnije, kada se malo oslobodila ... ne mogu zaboraviti podrhtavanje njenih malih čvrstih cica dok sam se zabijao u nju odostraga. Koliko mi samo nedostaje ovdje. Koliko mi samo nedostaje ovdje. Koliko sam već u zatvoru: pet godina, deset, osamsto? Prokleti Zuane Mocenigo, sigurno je pakosna ljubomora bila razlog da me lažno prijavi. Vidio sam kako je gledao Flaviju, dolje iz hodnika, dok se uspinjala stepenicama do moje sobe. Mocenigo joj nije bio u stanju reći ni “dobra

večer” sav bi se ukočio od uzbuđenja. Stajao bi dolje u svojoj predugačkoj spavaćici, plave žilice bi se proširile njegovim crvenim nosom, a svijeca u staračkoj ruci podrhtavala od pohote. Ne bi se iznenadio da je špijunirao kroz ključaonicu dok bi Flavija i ja vodili ljubav.

Venecija, 23. svibnja 1592.

Prečasnomo očinskom gospodstvu,

uvaženom ocu inkvizitoru Venecije

Cijenjeni oče i prečasnogospodine, preuzvišena ekscelencijo

ja, Zuano Mocenigo, smatram svojom dužnošću, a isto tako i obavezom nametnutom mi od mog ispovjednika da Vašem prečasnomo gospodstvu podnesem prijavu protiv Giordana Bruna, koji odsjeda kao gost u mojoj kući. Napisat ću ovdje hereze koje sam čuo u razgovoru s njim:

on je rekao da je velika zabluda katolika kada tvrde da se kruh pretvara u Tijelo Kristovo, da je on, Bruno, neprijatelj mise i da je svijet vječan i beskrajan je broj svjetova u svemiru: da ih Bog stvara stalno i beskonačno, zato jer kaže da će ih stvarati koliko god bude htio; da je Krist prividno radio čuda i da je bio vrač, a isto tako i apostoli; da nema kazne zbog grijehova i da duše koje je stvorila priroda prelaze iz jednog živog bića u drugo – i kao što se životinje rađaju ružne zbog izopačenosti tako se i ljudi vraćaju poslije potopa. Rekao je da naša katolička religija obiluje uvredama protiv Boga; da bi svećenicima trebalo zabraniti filozofiranje i rasprave i da bi im trebalo oduzeti prihode jer prljaju svijet; da su svi magarci i da su naša mišljenja doktrine magaraca; da je za ispravan život dovoljno ne činiti drugima ono što ne želimo da oni čine nama, i da se on smije drugim grijehovima; rekao je i da se čudi kako Bog trpi tolika krivovjersva katolika.

Dalje, još je rekao kako će on stvoriti sektu pod imenom “Nova filozofija” i predati se čarobnjaštvu, pa će onda svi za njim trčati; da sveti Toma i svi doktori ne znaju ništa u usporedbi s njim; da će on u zabunu dovesti sve teologe svijeta, da mu oni neće znati odgovoriti. Sveti Duh po njemu je samo duša svjetova; tvrdi da je to i Mojsije mislio kada piše da je zagrijavao vodu; da je Mojsije svoja čuda izvodio pomoću čarolija koje je poznavao bolje od ostalih Egipćana, a da je zakone sam izmislio; za Sveto Pismo tvrdi da je izmišljeno kako bi se vragovi spasili; da samo Židovi vuku porijeklo od Adama i Eve, a svi ostali od ono dvoje koje je Bog ranije stvorio; da Krist nije Bog, nego da je bio čuveni vrač koji se rugao ljudima, pa je zato obješen, a ne razapet na križ kako se misli – a što se tiče proroka i apostola, oni da su većinom obješeni jer su bili neradnici i čarobnjaci.

Pričao mi je da mu se jako sviđaju žene, ali da on još nije stigao do Solomunovog broja.

Nekada su ga, kako je rekao, u rimu tužili Inkviziciji, ali je on pobjegao i bacio u Tibar onog fratra za kojega je vjerovao da ga je optužio, i još je rekao da će me istući ako mu kanim dosadivati. Kada sam posumnjao da bi on mogao oputovati kao što je najavljivao, ja sam ga na prijevaru zaključao u sobu s namjerom da se Vama izruči, a kako ja vjerujem da je on opsjednut, molim Vas da donesete hitnu odluku o njemu.

Svetom uredu moći će još o njemu reći i Chiotto, knjižar, i gospodin Giacomo Bertano, isto tako knjižar, koji mi je rekao da je čuo Bruna govoriti velika krivovjersva.

Još Vašem prečasnom očinskom gospodstvu šaljem na uvid tri bogohulne knjige napisane njegovom rukom, gdje sam na brzinu pribilježio neke stvari o kojim možete donijeti svoj sud. On se družio s mnogim plemićima koji su ga vjerojatno čuli da govori neku od svojih teorija. Što se mene tiče, predat ću rado za Vašu cenzuru ona predavanja koja mi je taj držao, a koja nemaju nikakvu vrijednost, jer ja želim biti istinski vjeran sin Svete crkve. Na završetku smjerno ljubim ruku Vašem preuzvišenom gospodstvu,

Vašeg prečasnog očinskog gospodstva ponizni sluga,

Zuane Mocenigo

* * *

... evo, kardinali škripe stolicama. Sada će pročitati presudu. Morat ću kleknuti na onaj tvrdi pod u dvorani. Što ću reći? Ne znam, prazna mi je glava. Samo da je brzo gotovo.

Misli mi stalno lete onom jutru kada sam upoznao Flaviju. Kada stvari sagledam iz ove perspektive, jasno mi je da su neobični događaji tog jutra bili nagovještaj crnih oblaka koji će doći. Prvo luđak, pa zatim procesija na putu u pekaru ...

dakle, još uvijek pod utiskom susreta s luđakom, zaokrenuo sam za ugao ulice Batisti, koja je dosta uska ulica, i ne gledajući, zamalo naletio pod kola. Skočio sam na drugu stranu i srećom našao zaklon u jednom ulazu, tako da sam u zadnji trenutak izbjegao biti pregažen od bikova, jer kola su vukli bikovi. Pogledao sam prema kolima i vidio da se radi o nekoj vrsti procesije. Na ogromnim kolima posutim mrtvačkim kostima i zlatnim i srebrnim vrčevima stajala je zakrabuljena figura smrti okružena grobovima - u jednoj ruci je držala zahrđalu, neprirodno dugačku kosu, a u drugoj pločicu s natpisom: Ego Sum - samo ja postojim. Kako su kola prolazila grobovi su se polako otvarali, i iz njih su izlazile spodobе umotane u tamno platno na kojem su bijelom bojom bili izvučeni kosturi ... na pritajeni zvuk trube ti mrtvaci su sjedali na rubove svojih kovčega i muklim i tužnim glasom pjevali "Dolor, pianto et penitenza".

Iza kola se kretalo mnoštvo mrtvaca na konjima prekrivenim crnim pokrovima s izvezenim bijelim križevima. Svi konji su bili mršavi i ispijeni, neki su i posrtali, a uz njih je četiri pratioca s plamtećim bakljama hodalo i tiho pjevalo "Miserere".

Širio se miris voštanih suza. Zvonila su zvona.

Iza povorke nailazilo je na bijelim konjima i u sjajnim oklopima visoko svećenstvo pod zastavama jakih boja, a prethodile su ih skakutave lude. Na samom kraju procesije išli su mladići meke i kovrčave kose u prugastim trikoima koji su naličili na krljušt nekakvog čudovišta. Rukavi su im se širili u duljinu i dotjecali skoro do zemlje...

Stajao sam sakriven ulazom, obuzet užasom. Kasnije, kada je procesija prošla, i kada su zvukovi utihnuli, uvjerio sam sebe da je to bilo priviđenje. Ali koljena su mi drhtala, i nisu prestajala drhtati sve dok nisam ušao u pekaru i zatvorio vrata za sobom.

Bolje mi je misliti o ljubavi.

Da vidimo. Moj venecijanski stan i veliki četvrtasti krevet s tvrdim madracem i ogradom od mjedi. Po dvije okomite rubne prečke s kuglama na vrhu. Po jedna poprečna i četiri kratke okomite šipke. U mjedenoj kugli reflektiraju se nizovi knjiga. Plahte su razbacane. Flavija leži na trbuhu, gola. Motrim je dok spava. Ulazi dan: svjetlost blaga, jutarnja, odvlači je iz tame. Dišem tiho. Još malo pa ću ugasiti svijeće, sigurnost noći je otišla da se više ne vrati...

* * *

Rim, 17. veljače 1600.

Gaspar Schoppius, prijatelj pape Klementa VIII., opisuje posljednje trenutke Giordana Bruna:

Da ovo pišem potiče me sam današnji dan, kada sam gledao kako je Giordano Bruno zbog krivovjerstva javno spaljen na Cvjetnom trgu, ispred kazališta Pompeja. Taj Bruno je bio rodnom iz Nole u napuljskom kraljevstvu. Bio je dominikanac, doktor teologije i filozofije. On je osamnaest godina sumnjao u Pretvaranje – štoviše, potpuno ga je poricao. Otišao je i u Ženevu, gdje je prešao na kalvinizam. Od tamo su ga ubrzo ekskomunicirali, nakon što se i s njima posvadio. Otišao je u Lion i zatim u Toulouse gdje dvije godine predaje filozofiju. Od tamo je prešao u Pariz, gdje radi kao izvanredni lektor na Sorboni, i usput podučava kralja Henrija III. mnemotehnici. Ni tu mu se nije svidjelo, pa odlazi u London, gdje objavljuje knjigu protiv pape: "Izgon pobjedničke zvijeri". Neko vrijeme bio je lektor na Oxfordu, ali je dobio otkaz poslije neke javne rasprave na kojoj je izazvao nered i tučnjavu. Objavio je još neke knjige: "O beskrajnosti, svemiru i svjetovima"; "Kabala konja Pegaza"; "Večera na

Pepelnicu”; “Herojska oduševljenja”; i još jednu čijeg se imena ne sjećam. Iz Londona se Bruno vratio u Pariz gdje je objavljivao razne članke na latinskom, svađao se s peripatetičarima i napadao Aristotelovo učenje. Od tamo ga istjeruju pa odlazi u Witenberg, zatim u Prag gdje piše članke “Protiv matematičara i filozofa” i objavljuje knjigu “O neizmjernom i beskrajnom” i još “O bezbrojnom” (ako se dobro sjećam naslova, jer sam iste knjige imao u Pragu) a potom još jednu: “O sjenkama i idejama” ili tako nešto.

U tim knjigama on uči strašne stvari, potpuno besmislene, poput one da je svemir neomeđen, i da postoji bezbroj svjetova poput našeg u beskrajnom prostoru. Brani ideje Kopernika i obezvrjeđuje Aristotela i Ptolomeja. Tvrdi da je Zemlja nebesko tijelo, kao i mjesec i sunce, i da nije u središtu svemira, štoviše, da apsolutni centar ne postoji – da je promjenjivost prirodno stanje svih tijela i da je nepomičnost Zemlje lažna pretpostavka protiv koje vrišti sva priroda i sav razum, da sva tijela pokreće unutarnji princip i da je nepotrebno tražiti vanjskog pokretača – jednom riječju: ono što su ikada poganski filozofi ili naši stariji i noviji krivovjerci tvrdili, on je sve bez razlike branio.

U Veneciji je napokon pao Inkviziciji u ruke.

Nakon što je duže vrijeme tamo boravio, poslali su ga u Rim. Često ga je ispitivao Sveti ured, koji nazivaju Inkvizicijom. Pobili su ga najjači teolozi, a on je i dalje zaludivao papu i Inkviziciju. Govorio im je kako vjeruje da je svemir beskrajan zato što je nastao pod utjecajem Božanske moći. Po njemu, bilo bi nedostojno svemogućeg, sposobnog proizvoditi bezbrojne svjetove, da stvori samo jedan svijet, i to ograničen. Rekao je da i u takvom svemiru u koji on vjeruje ima mjesta za jednu univerzalnu providnost koja daje život svemu što je živo, ali da Bog ne radi razlike među ljudima, jer bi to za Boga bilo savršenstvo, te da je za ispravan život dovoljno ne činiti drugima ono što ne bi željeli da oni učine nama. Više puta mu je dana prilika za pokajanje, ali on je ustrajao u tome da se nema zašto kajati.

Dana 8. veljače, u palači vrhovnog inkvizitora, u prisutnosti presvetih kardinala, koji se i po starosti i po iskustvu i po poznavanju teologije, ističu ispred svih, u prisutnosti svjetovnih vlasti i guvernera grada Rima, taj Bruno je uveden u dvoranu Inkvizicije i tamo je klečeći saslušao izricanje presude. Ona je bila slijedeća: ispričan je njegov život, učenje i dogme. Rečeno je kakav trud je uložila Inkvizicija da ga preobrati, bratski ga je opominjala, a on je pokazao samo uporno, tvrdoglavo i besmisleno ispovijedanje hereze. Zatim su ga degradirali i ekskomunicirali te predali svjetovnoj vlasti da bude kažnjen, s molbom da to bude milostivo i bez prolijevanja krvi. On nije govorio ništa, a kada je to završilo, on je pogledao suce u oči i tihim glasom rekao:

“maiori forsitan cum timore sententiam in me dicitis, quam ego accipiam”.

Poslije toga je odveden u tamnicu; tamo su ga držali osam dana, ne bi li ipak opozvao svoje

zablude. Ali uzalud. Danas je dakle doveden pred lomaču. Izvršenju su prisustvovali i Papa i predstavnici najviših crkvenih i svjetovnih vlasti, Rimsko plemstvo i veliki broj građana. Kada su mu prije smrti prikazali sliku raspetog Spasitelja, on je to mrka lica odbacio. Tako je spaljen umro bijednom smrću da bi oglasio – vjerojatno onim svjetovima koje je zamislio – na kakav se način Rimljani obračunavaju s bezbožnicima i bogohulnicima.

* * *

što da kažem o njemu?

Poznavala sam ga dobro, ali to je bilo davno, prije osam godina. Od kada su u moj brak došla djeca, čini mi se to vrijeme tako daleko kao da je bilo u nekom prijašnjem životu. Radila sam u to vrijeme kao pekarska pomoćnica kod Savonalija. težak posao, radila sam cijeli dan. Svima bi nam bilo drago kada bi on došao kupiti kruh. U trenutku bi preokrenuo sumornu situaciju. Bio je čovjek koji se stalno smijao. Neobičan, u svakom slučaju. Oblačio se kao plemić i nije mario za novac, bio je darežljiv. Sviđao se svim curama iz pekare. Kada bolje razmislim, čak smo se i natjecale za njegovu naklonost. Margareta je spavala s njim, to je sigurno, sama mi je priznala. Besramno se smijala kada sam je pitala kako je bilo. Ja sam ga ispočetka odbijala, bilo me je malo strah, iako nisam bila djevica. Postali smo ljubavnici tek kada sam se uvjerila da je zaljubljen u mene. I nije mi bilo žao. Bilo je to za mene nešto sasvim novo. Stvari koje smo radili ... još uvijek me je stid kada se sjetim. Te večeri u njegovoj sobi su me opuštale, pili smo vino i smijali se, vrtjelo mi se u glavi i zaboravljala sam bar na kratko na glupu pekaru i ropski rad, bolove u rukama i ustajanje po mraku. Znala sam od početka da ću muža morati tražiti negdje drugdje i nije me iznenadilo kada je on jednog dana nestao i više ga nisam nikada vidjela.

Vijest da je u Rimu spaljen kao heretik pogodila me poput groma. Bio je dobar prema meni dok smo bili zajedno i nedostajao mi je sve ove godine kada nisam znala što je s njim. Nisam znala da se bavio čarobnjaštvom i sličnim stvarima. Istina, njegova je soba bila puna knjiga, i on je stalno nešto pisao, ali mi nismo nikada o tome razgovarali. Imao je i globus, veliki bakreni globus, sigurno ga je koštao bogatstvo.

Jednom samo, ne sjećam se više u povodu čega, rekao je nešto što nisam razumjela, a nisam ni obratila pažnju, jer je on u svemu bio neozbiljan, čak se i sa svetom vjerom šalio. Rekao je kako planira da kada umre dođe u raj prerušen u magarca, da je to jedini način da se tamo ostane neprimijećen, i općenito, jedini način da te tamo puste da se u miru odmaraš.

Ne znam, sve mi ovo izgleda nevjerojatno, svake se večeri molim za spas njegove duše. Plaši

me što neki govore da se ni pred smrt nije pokajao, već da je kada su mu pročitali presudu mirno pogledao svoje suce u oči i rekao: „vi protiv mene donosite presudu možda s većim strahom nego što je ja primam od vas.“

* * *

... kada sam saznao da je Flavija toliko mlađa od mene? Dugo je to krila, mislila je da će me to odbiti. Ali nije me dobro poznavala, ja ne podnosim starost.

Miris mokre trave, to je bila Flavija; ljubičasto-crno nebo pred ljetnu oluju. Trešnjini cvjetovi iz doba nade iznova provaljuju u sobu svaki puta kada ona otvori vrata. Dvije male, oble, tvrde i čvrste cice, mislio je Giordano Bruno dok je gorio.

CAPE KENNEDY

Astronaut Buzz Aldrin,
čitajući po četvrti puta "Fantoma iz opere"
ima neugodan osjećaj da su događaju u knjizi izmišljeni.
Isti takav osjećaj, potpuno isti, imao je nekoliko mjeseci prije
dok je čitao "Misterij žute sobe" Gastona Lerouxa.
Primijetio je s iznenađenjem da se kod obje knjige radi o istom autoru.
Kasno je ljeto i vrata koja vode na terasu su širom otvorena.
Staklima plove slike s televizora
mjesec
kralj divljih savana,
ulazi i zove ga, poznaje ga po imenu.

Buzz uzima daljinski upravljač i stišava zvuk.
Dok izlazi na terasu vjetar podiže zastor koji mu se prima
za ruku: dolje,
neosvijetljenom ulicom prolazi djevojčica u pamučnoj haljini
i dovikuje mu:

"Hej, Buzz, svemirski kauboju!"

Njezin glas odjekuje bistrinom. Buzz
udiše noćni zrak prožet zvijezdama.

Na televiziji se prikazuju dokumentarne snimke o Lenjinu,
(ili o Staljinu, Buzz nije siguran
o kome je riječ, uvijek je miješao tu dvojicu).
Vlak
zapečaćenih čeličnih
vagona tutnji stepom prema Sankt Petersburgu.
(to se više ne da izmijeniti)

Fotografija carevih kćeri snimljena u njihovu domu
prije no što su strijeljane u Ekatarinburgu.
Najstarija djevojka stoji, a ostale sjede okupljene oko stola

na kojemu je vaza s cvijećem:
vidi se da su čvrsto vezane jedna za drugu, kako sestre
i trebaju biti -
obučene su u haljine koje predstavljaju sklad.
Lijepe su i skromne, djeca znatiželjnih očiju
koja čitaju knjigu: što ona znaju? nestaju
u masi od nekoliko stotina tisuća ljudi:
Lenjin (ili Staljin) u gomili,
drži govor na stepenicama pred Zimskom palačom.
Na televizoru nema zvuka pa Buzz ne čuje što se govori,
ti ljudi na trgu izgledaju mu prestrašeno,
kao da stoje na rubu ponora.

Čudno, misli Buzz,
svi ti ljudi, tako puni života, sada su odavno mrtvi.
Ta misao ga rastužuje i on toči u čašu preko mjere,
što inače nikada ne čini.

VODA JE IZBACILA SIR CLOWDISLEYA NA OBALU

i

“Sir Clowdisley,
Sir Clowdisley!”

Djevojčica je potrčala ulicom pružajući mu dva novčića ostatka.

Tihi zvuk njezinih cipela na kamenu začudio ga je. Nosila je plitke crne cipele s dvije prekrížene mjedene kopče. To nisu cipele za zimu, pomislio je sa zebnjom, predviđajući smrznute oblake.

ii

Petnaest godina kasnije, u noći 22. listopada 1707., admiral Clowdisley je sazvaio svoje navigatore da izračunaju točan položaj njegovih brodova koji su izgubili put na povratku iz bitke kod Gibraltara ploveći dvanaest dana bez sunca, mjesca i zvijezda. Magla je bila toliko gusta da se brodovi nisu mogli vidjeti međusobno bez obzira na desetine istaknutih fenjera. Prljavo, prljavo vrijeme, rekao je Sir Clowdisley.

U zraku se osjećao miris vlage, miris domovinskog kopna. Zaplovili su na sjever računajući svoj položaj zapadno od Ille d’ Ouessant. No jedan od mornara je tijekom plovidbe potajno vodio svoje kalkulacije i našao da su navigatori pogriješili, i da se brodovi nalaze neposredno pred grebenima otočja Scilly, u pogibelji. Mornarima je u to vrijeme bilo zabranjeno baviti se navigacijom, ali pošto je tisuće života bilo na kocki on je riskirao i pristupio Sir Clowdisleyu sa svojim računima.

Sir Clowdisley ga je dao smjesta objesiti zbog pobune i nastavio ploviti na sjever, tako da je magla oko njih skovala prsten od zaborava i četiri broda je u jednoj noći potonulo na dno. More je udahnulo dvije tisuće duša.

iii

Voda je izbacila Sir Clowdisleya na obalu tri milje sjeverno.

Suhi pijesak mu je zažario trbuh i on se probudio pod sjenom koja mu je izgledala poznato po mekim crnim cipelama s dvije prekrížene kopče. Ali lice koje se nagnulo nad njim bilo je

drugo od onoga kojem se ponadao, to nije bila ona mala piljarica s davnih bristolskih ulica, lica plovnog i opraštajućeg. Bila je to neka lokalna skitnica, koja ga je našla i zaljubila se u bistri zeleni kamen na njegovom prstu. Njeno lice je bilo tvrdo i prazno. Rezao je hladan vjetar s pučine i cijelom dužinom žala nije bilo nikoga da posvjedoči.

Tek tri desetljeća poslije, na samrtnoj postelji, ta žena će ispovjediti dugo tajeno ubojstvo. U ruku svog ispovjednika utisnut će za dokaz prsten sa zelenim kamenom.

VODE

U početku je bila voda. Sve drugo je bila tama. Nije bilo ni sunca ni mjeseca. Ni ljudi ni životinja ni biljaka. Voda je bila svuda. Voda je bila majka. Majka nije bila osoba ili stvar. Ništa takvog. Bila je duh onog što će doći. Bila je misao i sjećanje.

Amazonska knjiga postanka

Mliječno zelena svjetlost. Drveće govori, nagnuto nad veliku rijeku. Rijeka putuje pod nama, gusta crna tinta. Grude magle se kotrljaju po izbrazdanoj površini. Dva leptira, jedan crni i jedan plavi, proljeću pored čamca. Ptice u vrhovima drveća, visokim poput tornjeva katedrala. Skok majmuna, zreli plod se otkida od grane i pada u vodu. Na obali, nešto je ukopano u blato i prekriveno žamorom insekata. Na prvi pogled izgleda mi kao krokodil ali kako se približavamo jasno vidim i drugi dio tijela velikog bića, duži od dvije dužine čamca, izvijen i nepomičan, skriven pod vodenim cvijećem. Pluća mi se pune humusom i groznica se vraća.

Gledam je kako prolazi veslom kroz vodu. Kiša.

Prašuma diše vodom. Prve kapi kao otisak zlata na njezinim tamnim leđima. Ona je koncentrirana na upravljanje čamcem i čvrsta u nakani da nas dovede do prvih nastambi. Groznica u mojim sljepoočnicama pulsira voljom vulkana.

Ovdje ja sam ništa bez nje.

Jednostavni organizam skakuće površinom vode vidljiv samo po malim virovima koji ostaju poslije njegovog prolaska, nestaju i opet se pojavljuju na najneočekivanijim mjestima.

Ovdje, na samom izvoru života, u svijetu oštih sjena, na velikoj zadimljenoj rijeci uplovljenoj u san kišnih šuma, Bog mi napokon otkriva svoje korake u svakom od bezbrojnih insekata, u disanju drveća, u letu zaplašanih ptica, u strpljenju jaguara, u krik zvjeri koja predosjeća postojanje otvorenog neba, u šarama anakonde ukopane u mulj, u stezanju i opuštanju mišića njenog lakta dok vesla jednoličnim ritmom koji me tjera u san:

“Volim te!” kažem.

III.

VESLO JE PROŠLO KROZ VODU U KOVITU CRNIH LEDENIH IGLICA

Ušao sam u sobu i našao te kako spavaš tako nepomična da mi se učinilo kao da si mrtva.
Da živimo i dvjesto godina uvijek bi ostalo stvari koje nismo stigli reći jedno drugom.

Tomica Bajsić

Pjesnik, prozaik, grafički dizajner i prevoditelj, rođen 1968. u Zagrebu. Školovao se u Školi primijenjenih umjetnosti i na Likovnoj akademiji u Zagrebu. Studij grafike prekinuo 1991. godine kako bi se dobrovoljno priključio obrani Hrvatske. Borio se na niz ratišta u Slavoniji, Dalmaciji, Lici, Baniji i BiH zaključno s akcijom Oluja 1995. godine. Kao pripadnik Specijalnih postrojbi Glavnog stožera HV-a u dva navrata ranjen. Bio i instruktor izvidničko-diverzantskih jedinica HV-a., a za svoj doprinos obrani RH-a primio nekoliko odličja i zahvalnica. Sa suprugom i troje djece živi u Zagrebu.

Poezija mu je prevedena na dvanaest jezika i zastupljena u niz antologija i časopisa u zemlji i svijetu, izvođena na radiju, televiziji i u kazalištu. Za prvu zbirku poezije *Južni križ* primio je nagradu Ivan Goran Kovačić 1998. godine, a nagradu Dobriša Cesarić 2008. za zbirku poezije *Zrak ispod mora*.

Urednik prijevodne poezije u časopisu Poezija i osnivač Druge priče. Glavni tajnik Hrvatskog P.E.N-a. Koordinator za Hrvatsku u Lyriklineu, svjetskoj biblioteci audio poezije sa sjedištem u Berlinu. Voditelj tribina Kultura susreta Hrvatsko-hispanskog društva gdje je i dopredsjednik. U časopisima piše oglede o knjigama i stripovima te reportaže o Južnoj Americi, naročito o Brazilu, kuda je često putovao i gdje mu živi dio obitelji.

Objavio: *Južni križ* (poezija, 1998, 2012); *Pjesme svjetlosti i sjene* (poezija, 2004, 2009); *Dva svijeta i još jedan* (putopisna proza, 2007); *Ana i vila Velebita* (slikovnica, crtež i tekst, 2007); *Pobuna obješenih* (poezija i prozni zapisi, 2008); *Zrak ispod mora* (poezija, 2009, 2010).

Važniji prijevodi: *Španjolske pjesme ljubavi i progonstva* (izbor poezije, 2002); *Sve do Srca Svijeta* (izabrane pjesme Blaisea Cendrarsa, 2003, 2008); *U Patagoniji* (prijevod putopisa Brucea Chatwina, 2006); *Južna pošta : putovanje poezijom Latinske Amerike* (izbor, prijevod i eseji, 2008); *Urezi : izbor iz svjetske poezije o ratu, represiji, ropstvu* (jedan od prevoditelja, 2010).

Biblioteka Online

knjiga 87

Tomica Bajsić

JUŽNI KRIŽ

© 2012 Tomica Bajsić

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2012, 2015, 2016

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Aleksandra David

Urednici

Krešimir Pintarić
Dario Grgić

Fotografija

© Florian Boehm / Fotolia.com

ISBN 978-953-7669-37-9 (HTML)

ISBN 978-953-345-168-8 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-169-5 (PDF)

ISBN 978-953-345-170-1 (MOBI)

Prvo izdanje

SKUD Ivan Goran Kovačić, Zagreb, 1998.

Knjiga je objavljena uz financijsku potporu

Grada Zagreba i Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

